

Tilinpäätös 2023

Vapaa-aikalautakunta 5.3.2024

raisiO

SISÄLLYSLUETTELO

1. SIVISTYSJOHTAJAN KATSAUS	1
1.1. Sivistyslautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2023	1
1.2. Vapaa-aikalautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2023	2
2. VAPAA-AIKALAUTAKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS	3
2.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	3
2.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut.....	4
2.2.1. Liikuntapalvelut	4
2.2.2. Nuorisopalvelut	8
3. TALOUSARVION STRATEGIAN JA SITOVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	12
3.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	12
3.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut.....	14
4. KÄYTTÖTALOUS	17
4.1. Taloudelliset tavoitteet	17
4.2. Käyttötalous.....	18
4.2.1. Yhteisten palveluiden tulojen ja menojen toteutumavertailu	19
4.2.2. Käyttötalous, kirjaston ja kulttuurin tulojen ja menojen toteutumavertailu	20
4.2.3. Käyttötalous, liikunta ja nuorison tulojen ja menojen toteutumavertailu	21
4.3. Nettobudjettiyksikkö, Uintikeskus Ulpukka.....	22
5. KIRJALLINEN SELONTEKO LISTATUISTA KOKONAISUUKSISTA	23
5.1. Olennaiset muutokset lautakunnan tuloperusteissa ja tehtävissä vuonna 2023	23
5.2. Tiivistelmä merkittävistä poikkeamista tilinpäätösvuoden 2023 kaupunginvaltuustossa hyväksytyyn talousarvioon (TAM2023) verrattuna	23
5.3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä lautakunnan toiminnan ja talouden näkökulmasta	23
6. VUODEN 2023 SOPEUTTAMISTOIMENPITEIDEN TOTEUTUMINEN	24
7. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA	25
7.1. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri.....	25
7.2. Kokonaisvaltainen riskienhallinta	25
7.3. Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet	25
7.4. Seuranta ja arviointi	26
7.5. Raportointi ja viestintä.....	26
8. RISKIENHALLINTA-ARVIO VUODELTA 2023	27
9. INVESTOINNIT	28

1. Sivistysjohtajan katsaus

Raision kaupungin sivistys- ja vapaa-aikatoimiala saavutti vuoden 2023 aikana sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Sivistyslautakunnan talous toteutui talousarvion mukaisesti tulojen osalta, vaikka Mylly-Antin kotikuntakorvaukset eivät näy sivistyslautakunnan tuloissa. Menoissa ylitettiin talousarvio varhaiskasvatuksen palvelusetelikulujen nousun takia. Vapaa-aikalautakunnan talous toteutui talousarviota paremmin, tulot ylittyivät ja menot alittuivat suunnitellusta. Talouden tasapainottamisen toimenpiteitä ei pystytty lapsimäärän kasvun ja ikärakenteen vuoksi toteuttamaan. Eläköitymisistä suunnitellut säästöt liikunta- ja nuorisopalveluissa eivät ole toteutuneet.

Poikkeusvuosien jälkeen toiminta on palannut normaalille tasolle ja palveluiden käyttöluvut ovat palanneet aiemmalle tasolle ja jopa kasvaneet. Kehittämistoiminta on ollut aktiivista kaikilla toimialan palvelualueilla.

1.1. Sivistyslautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2023

Varhaiskasvatuksessa lasten ja henkilöstön suhdeluku lasten iästä johtuen kasvatti tilojen ja henkilöstön määrän tarvetta ja samalla myös toimintakuluja. Kunnaankadun päiväkotialoitti toimintansa tammikuussa helpottamaan tilapulaa. Yksityisen palveluntuottajan toiminnan lakattua aloitti Venheenkadun päiväkotialoitti toimintansa kunnallisena päiväkotina elokuussa. Palveluverkkoselvityksen mukaisesti Kuloistenniityn päiväkodin tarveselvitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin toimielinkäsittelyissä.

Varhaiskasvatuksen kolmitasoinen tuki vakiintui käyttöön. Ryhmäkokojen pienentäminen tuen päätösten tarpeiden mukaisesti ei ole paikatilanteen takia ollut mahdollista. Tukea on toteutettu avustajaresurssein ja hankerahoitusten tuomin lisäresurssein. Kehittämistyötä varhaiskasvatuksessa on tehty hyvän digitaalisen pedagogiikan kehittämiseksi ja toiminnan yksikkökohtaisten erojen tasaamiseksi sekä inklusiivisen pedagogiikan kehittämiseksi osana tuen uudistamista.

Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa lisääntyneinä tuen tarpeina, valmistavan opetuksen ryhmien ja S2-opetuksen tarpeen kasvuna. Valmo-ryhmien oppilaita on siirtynyt jatkamaan opintojaan yleisopetuksen luokissa, mikä lisää ohjaajatarvetta yleisopetuksessa.

Tukitoimien tarpeen määrä kokonaisuudessaan jatkoi kasvuaan kasvatuksen ja opetuksen palveluissa. Haasteisiin vastattiin monialaisella yhteistyöllä. Hankerahoituksella voitiin kokeilla uusia työskentelymuotoja ja vakiinnuttaa niistä parhaita käytänteitä osaksi toimintaa. Kouluvalmentajien työnkuvat muotoutuivat oppimisen ja koulukäynnin tukena hyväksi toimintamalliksi. Intensiivisen tuen luokat ja Astella-mallin käyttöönotto perusopetuksessa toivat uusia hyviä tapoja tukea oppilaiden koulunkäyntiä. Tuen prosessien koordinointi ja kehittäminen varmistavat tasalaatuisen tuen mahdollisuudet Raision perusopetuksessa. Tuen strategiaa on työstetty varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyönä pitkän aikavälin suunnitelmaksi osana toimintakulttuurin strategiaa. Nivelvaihteytyöskentelyn sujuvoittaminen on edelleen kehittämisen kohteena.

Opiskeluhuollon siirryttyä hyvinvointialueelle yhteistyötä Varhan toimijoiden kanssa on tehty aktiivisesti mm. opiskeluhuollon suunnitelman, hyvinvointisuunnitelman ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman parissa. Moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan edustus on mukana Varhan eri toimintojen yhteistyöryhmissä. Toimialan lasten ja nuorten parissa työskentelevä henkilöstö on suorittanut perhekeskusajokortin, joka tutustuttaa toiminnan muutoksiin. Yhteisövaikuttavuuden toimintamallin kautta on haettu joustavaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä lasten ja nuorten parhaaksi. Opiskeluhuollon palvelut ovat olleet mitoituksen mukaiset toimintavuonna.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 2422, kasvua oppilaiden kokonaismäärässä oli 44 oppilaan verran kasvun keskittyessä alakouluihin. Vaisaaren oppilasmäärä pysyi edellisen vuoden

suuruisena. Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Tiedonpuiston koulun rakentaminen eteni aikataulussaan. Myllypellon koulun tarveselvitystyöryhmä aloitti työskentelyn elokuussa.

Raision lukion opiskelijamäärä oli 432. Kaksoistutkinnon opiskelijoita oli 50. Keväällä ylioppilastutkinnon suoritti 114 ja syksyllä 26 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat valtakunnan keskiarvojen tuntumassa. Uutta opetussuunnitelmaa toteuttivat ja laajennetun oppivelvollisuuden piirissä opiskelivat kaikkien vuosikurssien opiskelijat. Yrittäjyyskasvatuksen Raisio Business Race –tapahtuma ja NY24 h –leiri järjestettiin totuttuun tapaan.

Raisio-opisto järjesti 9 449 opetustuntia toimintavuonna, joista 233 tuntia toteutui verkko-opetuksena. Kurseille osallistuneiden määrä nousi noin 6 % edellisestä vuodesta. Erityisesti tietoteknisten valmiuksien, liikunnan ja keramiikan opiskelu kiinnosti kuntalaisia.

1.2. Vapaa-aikalautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2023

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminnot palasivat ennalleen. Kirjaston lainausmäärät kasvoivat, fyysiset kirjastokäynnit laskivat hieman verkkokäyntien lisääntyessä. Raision museo Harkon näyttelytilat Raision Kirjastotalolla toi museon toimintaedellytyksille huomattavan parannuksen. Museon kolmen näyttelyn lisäksi järjestettiin arkeologian seminaari ja useita muita tapahtumia.

Kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolku tuotti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapsille ja nuorille monipuolisia kulttuurielämyksiä. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tapahtumatuotanto oli runsasta. Lasten ja nuorten lukemista edistäviä tapahtumia järjestettiin 225, maahanmuuttajalasten kielellistä kehitystä tuettiin 86 tapahtumalla. Yhteistyö Varhan ja sosiaalialan opiskelijoiden kanssa tuotti nepsy-teemaisen päivän ja kirjastolle lainattavan nepsy-esinekokoelman. Kirjastotalon tiloja käytettiin aktiivisesti eri tapahtumiin. Ikäihmisten keskusteluryhmä Senioritiistai aloitti toimintansa, ja Eläkeläisfestivaalin ohjelmantuotannossa oltiin mukana.

Valtakunnalliset liikunnan edistämisen ohjelmat liikuttivat raisiolaisia kaikissa ikäryhmissä. Perheliikunnan edistämistyö sai tunnustusta Opetus- ja kulttuuriministeriön palkitsemana. RaiVa ry:n kanssa yhteistyössä toteutettiin Menoa muksuille-perheliikuntaa ja soveltavan liikunnan tapahtumia. Puistotreffeissä yhteistyökumppaneina olivat vanhempainyhdistyksen lisäksi kotoutumis- ja perhekeskuspalvelut. Perheiden liikuntaneuvontaa ja varhaiskasvatuksen yhtenäisiä liikkumisen käytänteitä kehitettiin. Ikäihmisten ohjattujen ryhmien määrät kasvoivat ja toiminta monipuolistui monin tavoin. Uintikeskus Ulpukka toimii kaiken ikäisten liikkumisen keskuksena, käyntimäärät nousivat poikkeusvuosia edeltävälle tasolle.

Raisio Harrastaa -mallin kerhot toimivat kaikilla perusopetuksen kouluilla. Kerhojen ja osallistujien määrä lisääntyi aiemmasta ja toimintaa kehitetään edelleen systemaattisen seurannan ja tiedonkeruun pohjalta. Kaikki perusopetuksen koulut ovat Liikkuva koulu –ohjelmassa mukana. Väisaassa kehitettiin välituntiliikkumista hankerahoituksen turvin, kouluPT-toiminta käynnistettiin. Loma-ajan leiritoiminta, liikuntaleirit ja erityistä tukea tarvitsevien lasten uintikoulu tarjosivat mielekästä tekemistä lapsille. Liikuntaympäristöjen kehittämisohjelma vuosille 2023-2027 eteni toteutukseen. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön työhyvinvointia kehitettiin valtakunnallisessa hankkeessa poikkihallinnollisena yhteistyönä. Kaupungin koko henkilöstön liikuntapalveluneuvontaa kehitettiin.

Nuorisopalveluiden toimintaa kehitettiin ympäristökuntien kanssa. Nuorisotilojen toiminta, leirit, retket ja tapahtumat toteutuivat suunnitellusti. Koulunuorisotyö käynnistyi yläkoulussa. Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto kokoontuivat suunnitellusti. Kohdennettua nuorisotyötä ja pienryhmätoimintaa toteutettiin eri ryhmille. Nuorten työpajatoiminnassa hyvinvointialueen muutokset toivat haasteita ja työpajatoimintaa kehitetään toimivammaksi mm. tilamuutoksien. Etsivä nuorisotyö on kohdennettua palveluohjausta, jolla tuetaan nuoria palveluiden pariin löytämisessä. Nuorisopalvelut organisoivat kaupungin kesätyötoiminnan. Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kohdennettu hyvinvointiraha käytettiin nuorten toiveiden mukaisiin tapahtumiin.

Raisiossa 27.2.2024
Leena Laakso
sivistysjohtaja

2. Vapaa-aikalautakunnan toimintakertomus

2.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalveluille vuosi 2023 oli menestyksenkäs. Vuoden aikana näkyi, että monet koronaepidemiasta kärsineet toiminnot palasivat normaaleiksi. Toiminnallisesti merkittävä parannus oli Raision museo Harkon muutto lähes 12 väistötalavuoden jälkeen uusiin, museokäyttöön sopiviin tiloihin Raision Kirjastotaloon.

Museossa järjestettiin vuoden aikana kolme näyttelyä. Museon uusien tilojen ensimmäinen näyttely Linnunradan alla – eläimiä taiteessa ja taruissa yhdisti erinomaisesti museon taide-, arkeologiset ja kulttuurihistorialliset kokoelmat. Lisäksi näyttelyn teemoja tuki Aulagallerian neljä kutsunäyttelyä ja kirjaston aineistonäyttely. Turun yliopiston arkeologian oppiaineen kanssa järjestettiin perinteinen arkeologinen seminaari, nyt teemalla Kahden ajan rajalla – rautakauden ja keskiajan taitteen arkeologiaa. Hybridiseminaariin osallistui 175 osallistujaa. Seminaarin esitelmät julkaistiin museon julkaisusarjassa Ponsi. Muita tapahtumia museo järjesti 29 kpl. Uuden museotilan museokaupan valikoimaa laajennettiin paikalliset toimijat ja ekologisuus huomioiden ja museokauppa on otettu hyvin vastaan. Museo myös vaihtoi v. 2023 aikana kustannussyistä kokoelmahallintajohjelmansa.

Kirjaston kokonaislainaus kasvoi 12,28 % ollen nyt yhteensä 506 206 lainaa, mikä on yli 20 000 lainaa enemmän kuin ennen pandemiaa v. 2019. Ilahduttavinta on, että lasten kauno- ja tietokirjallisuuden lainaus kasvoi yhteensä 16,9 %. Myös e-kirjojen, e-lehtien ja e-musiikin lainaus kasvoi (18,4 %, 20 % ja 9,5 %). Vaski-kirjastojen musiikkiaineiston kellutuksen ansiosta myös fyysisten musiikkiaänitteiden lainaus kasvoi ja palautui koronaepidemiaa edeltäviin lukuihin. Sitä vastoin kirjaston fyysiset käynnit laskivat hieman (-4,5 %), vastaavasti verkkokäynnit kasvoivat 8,7 %.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolussa kaikki perusopetuksen luokka-asteet osallistuivat Megasakki-kokoonpanon konserttiin. Sen lisäksi eskareille oli tarjolla mm. tanssi- ja teatteriesitys ja Raision kotiseututeemainen Killi ja Nalli -elokuvaesitys. Ykkös- ja kakkosluokat osallistuivat keväällä Krookilan kotiseutupäivään, jota toteuttaa suuri joukko raisiolaisia yhdistyksiä. Kolmoset ja neloset osallistuivat tanssiesitykseen ja vitosluokille oli yhteinen Itsenäisyyspäivän juhla. Seiskat pääsivät Turun filharmonisen orkesterin Open Orchestra -konserttiin. Myös kahdeksaluokkalaiset osallistuivat Open Orchestraan osana Kulttuurirahaston Taidetestaajat -hanketta. Perusopetuksen luokka-asteet kutsuttiin myös kirjaston mediakasvatussuunnitelman mukaisille kirjasto- ja vinkkauskäynneille ja Raision museo Harkon näyttelyopastuksiin.

Pandemiavuosien jälkeen myös kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tapahtumatuotanto pääsi jälleen käyntiin, tapahtumia oli yhteensä 339 kpl (+30.1 %). Lähinnä lapsille, nuorille ja perheille suunnattujen, lukemista edistävien tapahtumien ja koulutustilaisuuksien määrä oli 225 (+38 % vuoteen 2022), osallistujien määrä 5154 (+ 83 %) (3–15-vuotiaita raisiolaisia 3341 lasta eli 154 % 3–15-vuotiaista). Myös muut kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tuottamat yleisötapahtumat, kuten esimerkiksi useita yhdistyksiä mukaan kerännyt Taiteiden yö, kirjaston Levyraati-illat, Satakielikuukausi ja joka kuukausi järjestetyt teemalliset Lasten lauantait onnistuivat hyvin ja kiinnostivat yleisöä. Yhteistyössä Varhan ja sosiaalialan opiskelijoiden kanssa järjestettiin ensimmäinen nepsyteemainen (neuropsykiatriset haasteet) Lasten lauantai, joita on tarkoitus jatkaa vuosittain. Samalla otettiin käyttöön kirjaston lainattava nepsy-esinekokoelma. Kirjaston ja museon yhteistoimintana järjestämät kesä-, syys- ja hiihtoloman työpaja- ja muut toiminnot ovat olleet suosittuja.

Pandemia-aikana tehdyt Kirjastotalon tilamuutokset eli uudet kokous- ja ryhmätilat ovat hyvin kuntalaisten käytössä kokous- ja tapaamispaikkoina. Kirjaston Raisio-huoneessa ja Työpajatilassa

järjestettiin yhteensä 485 kokousta ja tilaisuutta. Auditorio Martinsalissa järjestettiin 213 tapahtumaa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut osallistuivat vuoden aikana useisiin eri toimijoiden järjestämiin yhteistyötapahtumiin. Näistä voi mainita mm. Eläkeläistoimikunnan Ylös koronasta – avustuksella järjestetyt yleisötapahtumat Kirjastotalolla, jo perinteinen Vauvan päivä, valtavan yleisön kerännyt Harry Potter -tapahtuma ja Raision seurakunnan tuottama Kivet kertovat – keskiaikaviikko. Tapahtumat onnistuivat hienosti ja kiinnostivat yleisöä ja mm. Kivet kertovat -keskiaikaviikosta päätettiin tehdä vuosittain toistuva tapahtumaviikko.

Kirjastotalossa aloitettiin ikäihmisille tarkoitettu vapaamuotoinen ikäihmisten keskusteluryhmä, Senioritiistai, ja senioreille järjestettiin mm. luentoja ja elokuvaesityksiä. Kirjaston kotipalvelussa oli 25 (-19 %) asiakasta, Celia -asiakkaita oli 286 (12, 60 %). Kirjasto ja kulttuuripalvelut osallistuivat Kirjastotalolla koko viikon kestäneen Eläkeläisfestivaalin monipuolisen ohjelman tuottamiseen.

2.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut

2.2.1. Liikuntapalvelut

Liikunta- ja nuorisopalveluiden tavoitteena oli tarjota eri-ikäisille raisiolaisille omaehtoisia sekä organisoituja liikunta- ja urheilumahdollisuuksia monipuolisissa ja laadukkaissa liikuntaolosuhteissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Olimme mukana valtakunnallisissa liikkumisen edistämisen ohjelmissa (Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva perhe, Liikkuva aikuinen sekä Ikiliikkuja) hyödyntäen ohjelmissa kehitettyjä työkaluja raisiolaisten päivittäisen liikkumisen edistämistyössä. Opetus- ja kulttuuriministeriö palkitsi Raision kaupungin perheliikunnan edistämistyöstä.

Liikkuva perhe ja soveltava liikunta

Menoa muksuille -perheliikuntatapahtumat yhteistyössä Raision Vanhemmat ry:n kanssa toteutuivat säännöllisesti Kuloisten ja Tahvion kouluilla. Tahviossa järjestettiin erikseen soveltavan liikunnan Menoa muksuille -tapahtumat. Tapahtumat laajentuivat Tikanmaan koululle, jossa ne järjestettiin koulun pihalla loppukeväältä ja alkusyksystä, ennen sisäliikuntatiloihin siirtymistä.

Syksyllä käynnistettiin Puistotreffit-tapahtumat yhteistyössä varhaiskasvatuksen, kotoutumispalveluiden, perhekeskuspalveluiden ja Raision Vanhemmat ry:n kanssa. Tapahtumat kohdennettiin ensisijaisesti maahanmuuttajataustaisille sekä uusille raisiolaisille perheille. Puistotreffit-tapahtumia ja perheiden liikuntaleikkikoulua järjestettiin avoin kohtaamispaikka Satelliitissa monikulttuurisen perhekahvilan yhteydessä, yhteistyössä MLL:n kanssa.

Varhaiskasvatusikäisten lasten motoristen perustaitojen havainnointiin sovittiin yhtenäiset käytänteet Raision varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattori vieraili päiväkotien vanhempainilloissa ja oli tavattavissa päiväkodeilla iltapäivisin liikuntaneuvonnan merkeissä. Perheiden liikuntaneuvonnassa käyneille perheille tarjottiin maksuttomat perheuintiliput. Lisäksi maksuttomia uintikertoja tarjottiin esikouluikäisille lapsille tukemaan vapaa-ajan perheliikuntaa.

Lainattaviin talviliikuntavälineisiin lisättiin lasten lumikengät ja kaksi lasten luistelutukea.

Lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen ja soveltava liikunta

Harrastamisen Suomen mallin, Raisio Harrastaa (RaiHa) monipuolinen harrastustoiminta toimii kaikilla Raision perusopetuksen kouluilla tiiviissä yhteistyössä sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden sekä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Toimintaa oli tarjolla koko lukuvuoden sekä koulujen loma-aikoina. Liikunnallisten ryhmien lisäksi tarjolla oli mm. kädentaitoja, ruuanlaittoa sekä musiikkia. Koulukohtaisten harrasteryhmien lisäksi oli koulujen yhteisiä harrasteryhmiä, joihin kulkeminen

mahdollistettiin yhteiskuljetuksilla. Harrastusryhmiä on toteutettu myös kohdennettuna pienryhmille (TOI-opetuksen ja Tikanmaan koulun motoriikkakerhot). Harrastustoiminnan toteutuksessa oli mukana paikallisia urheiluseuroja, yhdistyksiä sekä yrittäjiä. Kehittämisen rahoituksesta vastasivat Raision kaupungin lisäksi Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus. Kaupunkitasoisesti toimintaa koordinoivat liikuntasuunnittelija ja harrastustoimintaa koordinoiva perusopetuksen opettaja. Harrastustoiminnan kehittäminen ja seuranta toteutettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä sivistyspalvelukeskuksen sateenvarjon alla.

Lasten loma-ajan harrastustoiminta

Lasten liikunnan loma-ajan leiritoimintaa oli tarjolla syys- ja talvilomalla sekä kaksi lähes sadan osallistujan liikuntaleiriä Kerttulan liikuntakeskuksessa kesäkuussa.

Ylikunnallisena yhteistyönä Maskun ja Naantalien kanssa toteutettiin kesäkuussa erityistä tukea tarvitsevien lasten ”Erityisen kiva uimakoulu”.

Liikkuva koulu

Raision perusopetuksen koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluiksi. Jokaisella koululla on Liikkuva koulu -vastuupettaja. Liikuntasuunnittelija ja kaupungin Liikkuva koulu -koordinaattoriopettaja kokoavat Liikkuvien koulujen vastuupettajat yhteen. Lukuvuoden kehittämisen painopisteenä oli oppilasurheilutoiminnan uudistamisen jatkaminen. Alakouluikäisten 3.–6.-luokkalaisten dodgeball-tapahtuma sekä uintikilpailut toteutettiin joukkuekilpailuna, jossa oppilaat muodostivat joukkueet. Joukkueilla oli mahdollisuus osallistua kilpasarjaan tai harrastesarjaan oman valintansa mukaisesti. Syksyn dodgeball-turnauksessa oppilaita osallistettiin siten, että 6. luokkien oppilaat toimivat tuomareina 3.–4.-luokkalaisten peleissä.

Viihtyisä ja Vauhdikas Vaisaari

Yläkoulussa Liikkuva koulu -toimintoja kehitettiin hankeavustuksen voimin. Opettajille järjestettiin toiminnallisen oppimisen koulutusta ja oppilaille hankittiin välituntikäyttöön erilaisia heidän toivomiaan liikuntavälineitä lainattavaksi ulkona sijaitsevasta välinekontista. Tavarat ovat olleet ahkerassa käytössä ja niistä pidetään huolta. Halukkaista oppilaista koulutettiin välkkäri-oppilaita, joiden tehtävänä oli ylläpitää välituntivälinelainaamoja ja kehittää välitunneille mielekästä tekemistä yhdessä vastuupettajien kanssa. Ensimmäisen koulutuksen jälkeen kiinnostus välkkäritoiminnasta lisääntyi ja syksyllä välkkäreitä oli yhteensä 16. Pitkälle välitunnille toteutettiin vapaampia palloiluvuoroja LähiTapiola Areenalla, joissa vastuupettajat toimivat valvojina ja välkkärit pelien käynnistäjinä.

KouluPT-toiminta käynnistettiin syksyllä. Toiminta saatiin oppilaiden tietoisuuteen luokissa vieraillemalla sekä opettajankokoukseen osallistumalla. KouluPT-toimintaan ohjautuvuudessa oli isoja haasteita. Toimintaan ohjautumista yksinkertaistettiin vuodelle 2024, jotta osallistuminen on helpompaa.

Liikkuva aikuinen ja soveltava liikunta

Raisio oli mukana Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (LiikU) koordinoimassa Liikkuen läpi vuoden -kampanjassa. Kampanja on kolmen kampanjan kokonaisuus, joka sisältää LiikU talvella, LiikU Haastepyöräily ja LiikU syksyllä -kampanjat. Tavoitteena on kannustaa eri-ikäisiä ja tasoisia raisiolaisia liikkumaan sekä seuraamaan omaa liikkumistaan.

Aikuisille käynnistettiin Lady-Pesis-, Lady-höntsäpallo- sekä Höntsäsähly-ryhmät. Muu aikuisten liikuntatarjonta tuotetaan mm. urheiluseurojen, Raisio-opiston tai paikallisten yritysten toimesta. Uutena lajina käynnistettiin myös äänimaljarentoutus, joka sai syksyllä suuren suosion sekä työikäisten että ikäihmisille suunnattuna yhteisenä tuntina.

Työelämän ulkopuolella olevien Let's Go -korttia kehitettiin edelleen ja kohderyhmä laajeni omaishoitajiin.

Työhyvinvoinnin edistäminen poikkihallinnollisena yhteistyönä

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön työhyvinvoinnin valtakunnallinen kehittämishanke ”Työ- ja toimintakykyä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle” jatkui toukokuun loppuun. Hankkeen aikana tuotettiin liikuntaneuvonnan ohjautumispolku työterveydestä liikuntaneuvontaan ko. kohderyhmälle. Syksyllä jatkettiin työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä perusopetuksen rehtoreiden sekä Kaanaan, Tahvion ja Tikanmaan opetushenkilöstön kanssa. Hankkeen lajikoikeiluista äänimaljarentoutukset olivat suosituimpia ja palauttavimmiksi koettuja. Uutena kokeiluna liikuntapalveluiden toimesta koulutettiin muutama varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen työntekijä ohjaamaan äänimaljarentoutusta. Tavoitteena on kehittää toimintatapa, joka tukee työhyvinvointia ja on osa lasten arkea. Koulutettujen ohjaajien on mahdollisuus lainata äänimaljoja työympäristöönsä. Palaute on ollut hyvää ja ohjaajien mielestä äänimaljojen sointi on rauhoittanut lapsia ja aikuisia.

Henkilöstöhallinnon kanssa suunniteltiin Raision kaupungin koko henkilöstön kattavaa liikuntaneuvontapalvelua

Liikuntapalveluiden rekisterit (Let's Go -kortti, Saattajakortti ja Liikuntaneuvonta) siirrettiin digitaaliseen muotoon.

Ikiliikkujat ja soveltava liikunta

Ikäihmisten ohjattujen liikuntaryhmien ja niihin osallistuvien määrät kasvoivat merkittävästi. Keväällä käynnistettiin ikäänntyvien ohjatut kuntosaliryhmät, yksi soveltavan liikunnan ja kaksi vertaisliikuttajien ohjaamaa kurssia, Kerttulakodin kuntosalilla. Toiminta jouduttiin valitettavasti lopettamaan syksyllä Varhan toimesta. Syksyllä ohjatut kuntosaliryhmät siirrettiin Kerttulan liikuntahallin kuntosalille, jossa laitteet sopivat toimintakykyisemmille ikäihmisille, mutta eivät soveltavan liikunnan ryhmille. Tämän seurauksena valitettavasti osa soveltavan liikunnan kuntosaliryhmään osallistuneista jäi ilman sopivaa ryhmää. Liikuntahallin kuntosalin käyttöä tehostettiin lisäämällä se osaksi 65+ -korttia.

Raisio lähti mukaan kolmivuotiseen Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan. Ohjelman pääteemoina on lisätä toimintakyvyttään heikentyneille ikäihmisille suunnattua voima- ja tasapainoharjoittelua, liikuntaneuvontaa, ulkoilua ja vertaisohjattua toimintaa.

Liikuntasuunnittelija kävi Ikäinstituutin VoiTas-kouluttajakoulutuksen. Jatkossa vapaaehtoisia vertaisliikuttajia voidaan kouluttaa lisää paikallisesti. Vertaisliikuttajien ohjaamina uusina ryhminä käynnistyivät Killi ja Nalli -kävelyt, kuntosalikurssit, sulkapallo-/ pickleball-ryhmä ja lentopalloryhmä.

Kesätoimintana järjestettiin ohjattua puistojumppaa ja ulkokuntosaliryhmä sekä laiteopastusta Kerttulan ulkokuntosalilla ja rantalentopalloa. Ikäihmisille järjestettiin maksutonta matalankynnyksen ohjelmaa Ikiliikkuja-viikolla maaliskuussa sekä Vanhustenviikolla lokakuussa. Syksyllä ikäänntyvät pääsivät testaamaan tasapainoa, puristusvoimaa ja kestävyyskuntoa maksuttomassa testipahtumassa.

Ylhäisiin ja Keskuspuistoon luotiin penkkilenkkikartat, jotka tukevat omatoimista liikkumista. Kartoista kävelijä näkee reitin varrella olevat levähdyspenkit sekä reitin pituuden. Loppuvuodesta kartoista tehtiin talviversiot, joihin on merkitty talvikunnossapitoluokitusten mukaan hoidetut kävelyreitit.

Toukokuussa perustettiin Ikäihmisten liikuntaraati, joka mahdollistaa asukkaiden osallistumisen heitä koskevan toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Raati kokoontui kaksi kertaa. Käsiteltyjä teemoja olivat: tiedottaminen, liikuntatilat, vertaisliikuttaja-toiminta, liikuntaneuvonta sekä voima- ja tasapainoharjoittelu.

Uutena lajina suunniteltiin ja käynnistettiin myös Balettia pehmeästi sekä yhteistyössä Loimujunnujen kanssa Istumalentopallo-ryhmä.

Liikuntaneuvonta

Liikuntasuunnittelijat osallistuivat liikuntaneuvonnan muutosohjaaja -koulutukseen sekä liikuntaneuvonnan valtakunnalliseen seminaariin. Viitekehikseksi muodostui arvo- ja hyväksymispohjainen lähestymistapa. Liikuntasuunnittelija osallistui Varha:n maakunnallisen liikuntaneuvonnan kehittämisen ydinryhmään. Liikuntaneuvonnan palveluketjujen kehittämistä jatkettiin. Varha:n organisaatiomuutos viivästytti ns. vastinparien löytymistä ja siten viivästytti ohjautumisen suunnittelua.

Nuorten KouluPT-liikuntaneuvonta aloitettiin Vaisaassa.

Uintikeskus Ulpukka

Uintikeskus Ulpukka liikutti vuoden aikana 222 537 kävijää. Ulpukassa toteutettiin ohjattuja ryhmiä eri-ikäisille asiakkaille. Lasten uimakoulutoimintaa tarjottiin eritasoisissa ryhmissä esialkeis-, alkeis-, jatko-, tekniikka- sekä suoritusryhmissä. Harrasteryhmiä merenneitouinneista ja Junior Lifesaver-toiminnasta kiinnostuneille. Perheet pystyivät harrastamaan yhdessä vauva-, perhe- sekä sisarusuintien parissa. Uimaopetuksien tueksi otettiin käyttöön virtuaalinen uimakoulupaketti, jota pystyivät hyödyntämään vesiliikunnanohjaajat mutta myös Ulpukassa käyvät perheet.

Vesiliikuntaa oli kertamaksullisena toimintana kolmena eri päivänä sekä kausiluontoisesti kevennettyä vesiliikuntaa, äijävesiliikuntaa sekä matalan veden tehotreenejä ja syvän veden jumppaa ja vesijuoksua. Aikuisten uintitekniikkakurssit otettiin mukaan uutena toimintana. Hydrohex-virtuaalijumppat tavoittivat suuren määrän omatoimisia jumppareita vähentämättä kuitenkaan ohjattujen ryhmien osallistujamääriä. Kuntosaliopastuksessa asiakkaat hakivat neuvoja omaa saliharjoittelua varten.

Raision alakoulut, yläkoulu, lukio ja varhaiskasvatus kävivät uimassa ohjatusti sekä omatoimisesti. Kun allastilaa oli vapaana, ulkopaikkakuntien koulut ja päiväkodit täyttivät Ulpukan altaat.

Koulujen talvi- ja syyslomien aikoina Wibit-temppurata innosti kaikenikäisiä asiakkaita. Isot vesipeuhulelut täyttivät Ulpukan altaan viikonloppuisin sekä koulujen loma-aikoina. Turku Energia tarjosi asiakkaille ilmaisen uintipäivän lokakuussa.

Raision uimaseura järjesti Ulpukassa useat uintikilpailut sekä Ikäkausimestaruusuinnit, jotka sulkiivat hallin asiakkailta kilpailupäivien ajaksi.

Liikuntaolosuhteiden pitkäjänteinen kehittäminen

Kunnan tärkein tehtävä on liikuntaedellytysten luominen ylläpitämällä ja rakentamalla liikuntapaikkoja. Raision liikuntaympäristöjen kehittämisohjelma vuosille 2023–2027 eteni toimenpidetasolle. Liikuntaolosuhteita kehitettiin mm. vahvistamalla kaikkien retkeilyreittien maalimerkit, perusparantamalla Haunisten altaan kaupungin grillipiste. Haunisten altaan reitin opastusta kehitettiin sekä esteettömyyttä ja saavutettavuutta parannettiin yhteistyössä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Kerttulan liikuntakeskuksen tekonurmikentän valaistus vaihdettiin energiatehokkaiseen LED-valoihin. Kentän käyttäjille tuli painonappimahdollisuus valaistuksen käynnistämiseksi. Koulujen yhteydessä olevia hiekkakenttiä (Ihala, Tikanmaa ja Kerttula) parannettiin sekä Friisilän koulun piha-aluetta kehitettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä. Tikanmaalle rakennettiin laadukas ulkokuntosali. Lisäksi olimme tiiviisti mukana Tiedonpuiston koulun liikuntasalin suunnittelussa ja Myllypellon koulun tarveselvityksen työstämisessä.

Tahvion, Kauppaoppilaitoksen sekä Friisilän koulun liikuntasaleihin toteutettiin esteettömyyskartoitukset yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun fysioterapiaopiskelijoiden kanssa. Esteettömyyden parannustöitä toteutetaan vuonna 2024 infrapalveluiden yhteistyönä.

Liikuntapalvelut oli mukana poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuustyöryhmässä sekä valmistelemassa kaupunkitasoista kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa. Ohjelmatyö saatiin päätökseen vuoden loppuun mennessä. Raision pyöräpysäköinnin kehittämistä jatkettiin. Kerttulan liikuntakeskukseen sekä Haunisten altaan frisbeegolfradan yhteyteen rakennettiin runkolukittavat pyöräpysäköintitelineet poikkihallinnollisena yhteistyönä.

Digitaaliset järjestelmät työn tukena

Yhdistykset hakivat vakiovuorot sähköisen tilavarausjärjestelmä Timmin kautta. Myös yksittäiset vuorovaraukset mahdollistuivat järjestelmässä. Järjestelmään yhdistettiin vakiovuorojen laskutus yhteistyössä taloushallinnon kanssa. Virtuaalisten vesijumppien lisäksi uintikeskukseen otettiin käyttöön virtuaalinen uimaopetus- ja perheuintiohjelmat. Retkeilyreiteistä Timalipolulle ja Haunisten altaalle asennettiin kävijälaskurit.

Yhteistyö

Seuraparlamentti kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi toteutettiin kaikkien seurojen yhteinen seurafoorumi. Asioita valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä seuraparlamentin kanssa.

Liikunta- ja nuorisopalvelut osallistui Raision hyvinvointisuunnitelma -työhön sekä asukasbudjetointiin. Asukasbudjetissa ylivoimaisesti eniten ehdotuksia tuli kaupungin liikuntaolosuhteiden parantamiseksi.

Liikuntapalvelut osallistuivat Rajattomasti liikuntaa Turun seudulla -yhteistyöhön sekä Varsinais-Suomen Liikuntastrategian valmisteluun. Yhdessä kehitettiin mm. viestintää. Henkilöstö oli aktiivisesti mukana seutuyhteistyön kehittämissä.

2.2.2. Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjosi nuorisotilatoimintaa Nopassa, Tikanmaalla, Krokkarissa sekä Pommarissa, ryhmätoimintaa, tapahtumia, leirejä ja retkiä eri-ikäisille nuorille. Nuorisotyössä tehtiin kehittämistyötä ympäristökuntien kanssa (MaNUkoodi).

Nuorisotilojen toiminta

Nuortenkeskus Noppa oli avoinna keväällä arkisin viitenä päivänä viikossa, syksyllä kolmena päivänä viikossa. Toiminnan kohderyhmänä olivat 12–17-vuotiaat nuoret. Nopassa järjestettiin toimintaa 18–29-vuotiaille nuorille 1–2 kertaa viikossa.

Nopan RaisioGaming e-sports -huone kokoaa nuoria ja siellä järjestettiin mm. e-sports-lanit. Nopassa järjestettiin erilaisia tapahtumia, kuten livemusiikki-tapahtumat, con-tapahtuma ja tubettajien tapaaminen. Pääosa tapahtumista oli ikärajoittomia.

Tikanmaan nuokkari oli avoinna kaksi kertaa viikossa. Kohderyhmänä olivat 3.–6.-luokkalaiset. Tilassa toimii lainavälinevarasto sekä nuorten työpajatoiminta, joka loppuvuodesta muutti Nopan yhteyteen.

Krookilan nuokkari oli auki vaihtelevasti 1–2 iltana viikossa. Kohderyhmänä olivat 1.–6.-luokkalaiset alueen lapset ja nuoret.

Perhekeskus Satelliitissa jatkui 3.–6.-luokkalaisten nuokkaritoiminta kahtena iltana viikossa. Seurakunnan Valo-talossa jatkettiin 3.–6.-luokkalaisten nuokkaritoimintaa perjantaisin kevätkauden ajan.

Kesäkuussa toteutettiin kesänuokkareita Krokkarin, Nopan ja Satelliitin tiloissa. Nuorten työpaja järjesti Pop up -nuokkareita Kaanaassa, Petäsmäessä ja Hakinmäessä.

Musiikkitoiminta on tärkeä osa Raision nuorisotyötä. Viikoittain kokoontuva Pommarin bändikerho on tuttu vierailija erilaisissa tilaisuuksissa. Ikärajoitonta musiikkitoimintaa oli tarjolla viikoittain musapajassa sekä Noppalive-illoissa. Vaisaaren yläkoulun Vaisrockin toteuttamiseksi tehtiin tiivistä yhteistyötä. Järjestyksessään kolmas musaleiri toteutettiin Kesärannan leirikeskuksessa.

Leirit, retket ja tapahtumat

Kesälomalla toteutettiin Kesärannan leirikeskuksessa päiväleirit kolmella eri viikolla sekä Action-yöleiri. Saaristoseikkailu toteutettiin yhteistyössä Kaarinan kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.

Toukokuussa ja syyslomalla järjestettiin retket Särkänniemen huvipuistoon sekä talvilomalla lasketteluretki Sappeelle.

Nuorisopalvelut oli toteuttamassa eri kokoisia tapahtumia: tyttöjen ja poikien illat, Vaisrock, liikenneturvallisuuspäivät, Taiteiden yö, nuorten pikkujoulut, Poliisin päivä Myllyssä, Asunnottomien Yö, koulujen päättäjäiset, harrastemessut ja Nuoli goes Vaisaari. Isompina tapahtumina järjestettiin Dicecon ja Harry Potter-tapahtumat.

Kouluyhteistyö

Nuorisopassi on Suomessa laajimmin käytössä oleva nuorten oma hyvinvointisovellus. Nuorisopassi oli käytössä kaikilla Raisiossa koulua käyvillä 7.–9.-luokkalaisilla. Sovelluksessa oli vaihtuvia etuja. Sovelluksella pääsi ilmaiseksi tutustumaan erilaisiin ryhmäliikuntatunteihin, kamppailulajeihin, futikseen, tanssikouluun, teatteriin, uimaan tai Loimun kotiotteluun. Lisäksi sovelluksella sai alennuksia mm. padelistä, keilailusta, kiipeilystä sekä ilmaisia sisäänpääsyjä HC TPS:n peleihin. Etuina oli alennuksia ravintoloista.

Vaisaassa käynnistyi nuorisotyöntekijä koulussa -hanke. Nuorisotyöntekijä on koulussa 20 tuntia viikossa, keskittyen välituntitoimintaan, ukrainalaisten oppilaiden kanssa toimimiseen ja yksinäisten oppilaiden tunnistamiseen sekä tukemiseen. Hankeaikana perustettiin pienryhmä erityistä tukea tarvitseville nuorille.

Nuorisopalvelut järjestivät 7. luokkien ja aloittavien lukiolaisten ryhmäytymispäivät. 7.- ja 9.-luokkailaisille järjestettiin tutustumiskäynnit Nuortenkeskus Noppaan. Nuorisotyöntekijät vierailivat vuoden aikana viikoittain Vaisaaren ruokavälitunneilla toteuttamassa toimintaa sekä olivat mukana koulun tapahtumissa. Kesäkuussa toteutettiin kansainvälinen ilta Kesärannassa uiden, pelaillen ja grillaten. Iltaan osallistui Vaisaaren koulun kautta ukrainalaisia nuoria.

Nuorten vaikuttajaryhmät

Nuorisopalveluiden organisoima Lasten parlamentti kokosi 10.5. alakoulujen edustajat, kaupungin päättäjät ja henkilökunnan valtuustosaliiin kuulemaan ja keskustelemaan alakoululaisten toiveita ja ajatuksia raisiolaisten lasten asioista.

Nuorisovaltuusto kokoontui säännöllisesti. Nuorisovaltuuston toimintakausi alkoi alkuvuodesta 2023. Uuden nuorisovaltuuston jäsenet nimettiin kaupunginhallituksen kokouksessa 6.2. ja nuorisovaltuuston järjestäytymiskokous pidettiin 16.3. Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Kokousten ulkopuolella lautakunnissa ja työryhmissä työskentelyä toteutettiin osallistumismahdollisuuksien mukaan. Nuorisovaltuuston kokouksissa vieraili nuorisovaltuuston pyynnöstä useita kaupungin asiantuntijoita, kuten Raision kaupunginarkkitehti, ilmastokoordinaattori, hyvinvointikoordinaattori, kaupunginjohtaja, sivistysjohtaja sekä nuorisotyön koordinaattori. Nuorisovaltuusto toimi myös puheenjohtajan ja sihteerin tehtävissä Lasten parlamentissa. Nuorisovaltuuston toimintaa ohjaa nuorisotyöntekijä yhdessä Vaisaaren koulun yhteisöpedagogin kanssa.

Vaisaaren koulussa toimiva Vertti-vertaistiedottajien ryhmä kokoontui nuorisotyöntekijän ja yhteisöpedagogin ohjaamana. Verttien tehtävänä on toimia ”viestinviejinä” toisille nuorille sekä toteuttaa tarvittaessa oppilaille kyselyitä ja tempauksia. Toiminnan tueksi nuorille järjestettiin viestintäaiheisia koulutuksia yhdessä lähikuntien Verttien kanssa esim. yhteinen Verttileiri marraskuussa.

Kohdennettu nuorisotyö

Kohdennetun nuorisotyön tavoitteena on toteuttaa toimintaa huolen tai erityisen tuen kohteena oleville nuorille. Toiminnan painopisteenä on tarjota nuorille turvallinen aikuiskontakti sekä vertaisryhmä sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi.

Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoimintaa toteutettiin kerran viikossa kokoontuvana kerhotoimintana eri nuorisotiloissa. Ryhmien kanssa tehtiin retkiä ja vierailuja.

Pienryhmät

- Ladyt - yläkouluikäisille
- Herrasmiehet - yläkouluikäisille
- Friisilän/Vaisaaren ryhmä - maahanmuuttajataustaiset nuoret
- Satelliitti-group - 2. asteen opiskelijat, osittain sateenkaarevaa toimintaa
- Nuorten aikuisten ryhmä - avointa ryhmätoimintaa, jossa vakiintuneet osallistujat.

Nuorten työpajatoiminta

16–24-vuotiaille nuorille tarkoitettua valmennuksellista pajatoimintaa toteutetaan Alhaisten puutyöpajalla ja Tikken pajalla.

Kevään haasteena oli, ettei nuorten sopimuksia pajatoimintaan voitu tehdä hyvinvointialueen muutosten vuoksi ja nuoria ohjautui toimintaan vähän. Syksyllä sopimuksia tehtiin ja ohjautuminen vilkastui. Rasekon kanssa suunniteltiin toimintamalleja, joilla tuetaan nuoria suorittamaan oppivelvollisuus sekä muita mahdollisia jatkomahdollisuuksia. Loppuvuodesta Tikken paja muutti nuortenkeskus Nopan remontoituihin tiloihin. Muutto koulukeskuksen läheisyyteen on tiivistänyt yhteistyötä koulujen kanssa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö oli vuoden aikana yhteydessä lähes 90 nuoreen, joista 60 aloitti yhteistyön työntekijöiden kanssa. Suurin osa nuorista tuli palveluun oman yhteydenoton kautta ja ilmoituksina ammatillisista oppilaitoksista. Em. lisäksi nuoria ohjautui palveluun mm. terveydenhuollon, Kelan, työllisyyspalveluiden, puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen kautta.

Nuoret saivat etsivästä työstä mm. keskustelutukea, palveluohjausta, rinnalla kulkemista palveluihin ohjautuessa ja apua virastoasioiden hoitamiseen. Nuoria autettiin työ- ja opiskelupaikkojen hakemisessa sekä tulevaisuuden suunnitelmien pohdinnoissa.

Nuorten kanssa työskenneltiin muutamasta tapaamisesta useamman kuukauden kestäneisiin asiakkuuksiin. Tuen tarpeet olivat moninaisia; osalla työpaikan tai koulupaikan hakuun liittyviä, osalla asunnottomuutta, päihdeongelmaa ja moninaisia hoitamattomia mielenterveyden haasteita sekä muita elämänhallinnan ongelmia.

Yksilötyön lisäksi etsivä nuorisotyö osallistui erilaisiin alueen tapahtumiin, kutsuntoihin, oppilaitosten infoihin ja hyvinvointipäiviin sekä ryhmäytyksiin ja toimi aktiivisessa verkostotyössä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorisopalvelut vastasi kaupungin kesätyötoiminnan organisoinnista. Kesätyöpaikkoja oli yhteensä 63 kpl. Hyvinvointialueen tuomien muutosten vuoksi kesätyöpaikkoja oli tarjolla edellisiä vuosia vähemmän. Nuorisopalveluiden työntekijät haastattelivat kaikki 164 työpaikkaa hakenutta nuorta. Työntekijät valittiin haastatteluiden perusteella.

Hyvinvointiraha

Raision kaupunki myönsi 40 000 € määrärahan nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Rahaa käytettiin erilaisiin nuorille kohdennettuihin tapahtumiin, työpajoihin, tarvikkehankintoihin ja retkiin, nuorten toiveet huomioiden.

Kevään ja kesän aikana nuorisotyöntekijät jalkautuivat työpareina perjantai- ja lauantai-iltoina nuorten suosimille vapaa-ajanviettopaikoille kohtaamaan nuoria. Nuorisotyöntekijöiden mukaan

tutustumaan nuorten toimintaan haastettiin seurakunta, urheiluseuroja ja nuorisoyhdistyksiä. Nuoria ei kuitenkaan kohdattu odotetusti.

Koulujen päätöspäivänä järjestettiin ”Poppii ja popparii” -jalkautumistempaus yhteistyössä Naantalin nuorisopalveluiden kanssa. Mukana olivat kaikki nuorisotyöntekijät. Illan aikana kohdattiin nuoria Raision ja Naantalin uimarannoilla ja muilla suosituilla paikoilla sekä jaettiin vettä ja pientä syötävää. Illan ”tukikohtana” oli nuorten ehdottamana Naantalin kirkkopuisto.

Ystävyyskaupunkitoiminta ja kansainvälinen klubitoiminta

Ystävyyskaupunkiyhteistyö toteutui heinäkuussa, kun ryhmä raisiolaisia nuoria lähti ohjaajien kanssa leiriviikolle Raision ystävyyskaupunkiin Saksan Elmshorniin.

Syksyllä käynnistettiin Kv-klubi-toiminta. Toiminnassa tutustutaan eri maihin ja kulttuureihin mm. vierailijoiden, kokkailun ja tutustumiskäyntien merkeissä. Klubitoimintaan osallistuu viikoittain kymmenkunta kansainvälisestä toiminnasta kiinnostunutta nuorta.

Yhteistyö ostoskeskus Myllyn kanssa

Myllyn turvallisuuspäällikkö kutsui koolle ryhmän, jossa mukana: poliisi, Raision nuorisopalvelut, srk ja alueellinen nuorisotyö. Ideana antaa vinkkejä Myllyn työntekijöille nuorten kohtaamisessa ostoskeskuksen tiloissa.

3. Talousarvion strategian ja sitovien tavoitteiden toteutuminen

3.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit	Toteuma 2023
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen ja kouluttautumisen oikea kohdentaminen.	Kunta10:n tulosten läpikäynti ja hyödyntäminen, kehityskeskustelujen toteutuminen, koulutuspäivien seuranta, tyhytoiminta.	Tulosten pohjalta kehitetty pelisääntöjä ja tyhytoimintaa. Kehityskeskustelut käyty. Koulutuspäiviä 2/hlö. Sairauspoissaolojen määrä on kasvanut.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Yleisötyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien mukaisesti (Elämyspolku).	Elämyspolun toteutumisen seuranta, prosenttiosuus luokista.	Kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolussa esikoululaisille tanssi-, teatteri- ja elokuvaesitys, osallisuusprosentti keskimäärin 85 %, kirjastokäynnit 100 %, museokäynnit 72 %. Alakouluille kotiseutupäivä 100 %, konsertti 100 %, tanssiesitys 100 %, itsenäisyys-juhla 100 %, kirjastokäynnit 90 %, museo/taide 35 %, museo/arkeologia 13 %. Yläkoulu TFO 100 %, kirjastokäynnit 90 %.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Kehitetään lasten ja nuorten kielellisiä valmiuksia yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.	Lukemisen edistämiseen osallistuvien prosenttiosuus, sekä lukutaitokampanjat, omankieliset palvelut yms.	Lukemista edistävien tapahtumien määrä 225 (+38 % vuoteen 2022), osallistujien määrä 5154 (+ 84 %) (3 - 15 - vuotiaita raisiolaisia 3341 lasta eli 154 % raisio-laisista). Näistä erityisesti maahanmuuttajalasten kielellistä kehitystä tukevalla Lukutoukasta kirjakiittäjäksi -hankkeella oli yhteensä 86 tapahtumaa ja 2101 osallistujaa. Luku-lumo -sovelluksen käyttö 8864 käyttö-kertaa. Satakielikuukauden tapahtumat.

Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Museon muutto Kirjastotaloon parantaa edellytyksiä tuottaa kulttuurihyvinvointia lisääviä palveluita.	Järjestetyt palvelut, tapahtumat, toiminnot ja näyttelyt, palvelujen käyttö.	Raision museo Harkko avautui Kirjastotalossa 10.6., museokävijöitä 7875. Museossa kolme näyttelyä, lisäksi yhteistyönäyttely Uudessakaupungissa. Kaupungintalolla ja Kirjastotalon Aulagalleriassa 17 näyttelyä. Museon järjestämiä avoimia yleisötapahtumia 30 kpl. Arkeologiseen seminaariin osallistui 170 henkeä.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Lisätään kuntalaisten mahdollisuuksia tuottaa omia, avoimia kulttuuritapahtumia.	Kulttuurifoorumin tapaamiset, järjestetyt tapahtumat, näyttelyt jne.	Yhdistysten Kulttuuri-foorumi kokoontui 4 kertaa, kulttuuriraati (ent. kirjastoraati) 4 kertaa. Ulkopuolisten järjestämiä yleisötapahtumia kirjastossa 22 kpl, Raisio-huoneessa ja työpajatilassa yht. 485 käyttökertaa. Martinsalissa 238 tapahtumaa.
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Asiakas- ja yhteistyötahoille suunnattu palvelukokonaisuuden kehittämiskysely.	Tehty kysely, sen tulokset ja toimenpiteet.	Asiakaskyselyn ka 4,5. Tulosten pohjalta mm. tilavaruuden kehittäminen ja tiedotuksen parantaminen. Kulttuuripalvelujen asiakaskysely toteutetaan 2024.
Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastamiseen	Taiteen perusopetuslain mukaisten musiikkiharrastamisen oppilaspaikkojen säilyttäminen. Harrastamisen Raision mallin suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen.	Toteutuneet oppilaspaikat.	Musiikkioppilaitoksissa ja Raision nuoriso-orkesterissa yhteensä 67 lasta. Osallistuttu Raihaan, mm. orkesterikerho ja kirjastokerho.

Kestävyys, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	YK:n Agenda 2030 tavoitteisiin pohjautuvat tapahtumat, näyttelyt ja palvelut.	Järjestetyt tilaisuudet, tapahtumat ja palvelujen käyttö.	Kirjastossa aihepiiriin liittyviä aineistonäyttelyitä ja -nostoja, tekstiilikeräys pysyväksi, aihepiirin yleisötapahtumia 6 kpl, kirjaston lainattavat esineet. Museo mukana V-S museoiden Ilmastolupaushankkeessa, jossa museolle toteutettiin hiilijalanjälkilaskenta.

3.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit	Toteuma 2023
Monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet kaiken ikäisille	Tiedot liikuntapaikoista saavutettavuus huomioiden ovat löydettävissä valtakunnallisesta Lipas -järjestelmästä, Raisio.fi -verkkosivuilta, sosiaalinen media, opasteet liikuntapaikoilla sekä yhteinen sähköinen varausjärjestelmä.	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärät sekä asiakaspalaute (Hyte-indikaattori). Sähköinen tilavarausjärjestelmä toiminnassa. Kehittämissuunnitelman 2023-2027 toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen poikkihallinnollisesti.	Sähköinen tilavarausjärjestelmä otettu käyttöön liikunta- ja nuorisopalveluiden tilojen osalta. Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelmasta toteutuivat Haunisten altaan retkeilyreitin ja esteettömän reitin osalta, Friisilän koulun koulupiha, koulujen yhteydessä olevat hiekkakentät (3), liikuntapaikkojen pyöräpysäköinti (Kerttulan alue, Haunisten allas), Tikanmaan ulkokuntosali, Kerttulan tekonurmikentän valaistus.

Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastamiseen	Perheliikunnan edistäminen Menoa muksuille - tarjonnan ja perheiden liikuntaneuvonnan avulla. Raisio Harrastaa (RaiHa) tarjonnan laajentaminen lasten ja nuorten toiveita kuunnellen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, yläkouluikäisten Nuorisopassi 7.- 9. lk. käytössä sekä etsivä harrastustoiminta yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa. Monipuolinen loma-ajan harrastustoiminta.	Yhteenveto lasten ja nuorten liikuntaaktiivisuudesta (Hyte-indikaattori). Kaupunki järjestää liikkumisryhmiä urheiluseuratoiminnan ulkopuolella oleville (Hyte-kerroin indikaattori)	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta seurataan move-mittauksien tuloksien muutoksilla kunta- ja koulukohtaisesti. Raison kokonaistulos parantunut, koulukohtaiset erot suuria. Mittauksien yhteinen analysointi opetuspalveluiden kanssa sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet. Koulupäivän yhteydessä järjestettävään harrastustoimintaan, RaiHaan osallistunut 1245 osallistujaa, yhteensä 19 120 kertaa. Perheliikuntatapahtumat ovat liikkaneet 1379 henkilöä. Nuorisopassin on ladannut x yläkouluikäistä. Loma-ajan toiminnoissa leireillä ja retkillä on ollut mukana 655 osallistujaa.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Sovitut kokouskäytännöt, jotka kaikkien tiedossa. Yhteiset kehittämispäivät sekä osaamisen lisääminen teknologiaan, viestintään ja osallistamiseen. Kehityskeskustelut.	Kunta 10 -kyselyn tulokset, sairauspoissaolot, sisäinen viestintä kehittynyt.	Säännölliset työyhteistöpalaverit sekä kehittämispäivät toteutuneet. Sairauspoissaolojen määrä kasvanut.
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Teknologia hyödyntäminen tiedon tuottamisessa ja kokoamisessa: tilavarausjärjestelmän tilastotieto, kävijälaskurit, sähköinen ilmoittautumisjärjestelmä, verkkonuorisotyö (netari), rajattomasti liikuntaa tietoaalusta (kokoaa yhteen seutasolla keskeisiä liikunnan edistämisen ja vaikuttavuuden indikaattoreita).	Valmisteilla olevien päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa hyödynnetään käytettävissä olevaa tietoa.	Tiedon tuottaminen ja kokoaminen kehittynyt. Päätöksen ennakkovaikutuksien arvioinnissa ei olla edistytty.
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Eri kohderyhmien osallistaminen päätöksenteon tueksi. Digifoorumi Lakisääteisten vaikuttajaryhmien kuuleminen: nuorisovaltuusto, vanhuusneuvosto, vammaisneuvosto, kyselyt.	Vaikutusten ennakoarviointiprosessissa on kuultu kuntalaisia (Hyte - indikaattori). Työntekijät ovat vähintään kerran vuodessa osallistaneet kohderyhmäänsä valitsemallansa menetelmällä. Toteutettu: kyllä/ei	Nuorisovaltuuston työskentelyn ohjaaminen, vanhuusneuvoston ja vammaisneuvoston kokouksiin osallistuttu pyydettyä. Ikäihmisten liikuntafoorumi, seuraparlamentti- ja foorumi sekä nuorisoyhdistykset koottu yhteen.

Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Olosuhteiden energiatehokkaat ratkaisut, tavaroiden huoltaminen ja lainaaminen kaupunkilaisille.	Poikkihallinnollinen yhteistyö (Hyte-indikaattori)	Yhteistyössä infrapalveluiden kanssa edistetty LED-valaistus ratkaisuja ja valo-ohjauksen kehittämistä liikuntapaikoilla. Välinelainaamo Tikanmaan nuorisotilalla.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Poikkihallinnollinen nivelvaiheen ylittävä liikkumisen edistämisen työryhmä. Sovitut yhteiset toiminnalliset tavoitteet ja käytänteet kaupunkitasolla sekä yksikkötasolla päivittäisen liikkumisen edistämiseksi.	Valtakunnallinen nykytilan arviointi täytetään kaikissa yksiköissä vähintään joka neljäs vuosi.	Liikunnallisen elämäntavan ohjausryhmä toimii poikkihallinnollisena nivelvaiheen ylittävänä liikkumisen edistämisen työryhmänä. Nykytilan arvioinnit tehty.

4. Käyttötalous

4.1. Taloudelliset tavoitteet

Ulkoiset määrärahat 2023 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-3 554 787 €	690 371 €	-2 864 416 €
TP2022	-3 882 458 €	1 017 565 €	-2 864 893 €
TAM2023	-4 302 425 €	1 157 128 €	-3 145 297 €
TP2023	-4 167 504 €	1 250 194 €	-2 917 310 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-2 539 258 €	62,6
TP2022	-2 736 073 €	66,9
TAM2023	-3 029 441 €	66,1
TP2023	-2 929 155 €	64,3

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-381 885 €
TP2022	-451 710 €
TAM2023	-517 341 €
TP2023	-497 303 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-423 247 €
TP2022	-484 188 €
TAM2023	-487 485 €
TP2023	-514 188 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-59 236 €
TP2022	-60 071 €
TAM2023	-79 828 €
TP2023	-71 867 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2023	TP2023	yli/alle
Toimintatulot (ulkoiset)	1 157 128 €	1 250 194 €	93 066 € 8,0 %
Myyntituottoja kertyi hieman talousarvioita vähemmän -19 503 € (- 16,6 %). Uintikeskus Ulpukan pääsymaksutuotot olivat 49 963 € (+7,7 %) talousarviota isommat. Hankerahoitusta toteutui reilusti yli talousarvion + 196 057 €.			
Toimintamenot (ulkoiset)	-4 302 425 €	-4 167 505 €	134 920 € -3,1 %
Aineita ja tarvikkeita kului hieman talousarvioita enemmän +26 703 € (+ 5,5%).			

4.2. Käyttötalous

Käyttötalous ulkoiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	117 195		117 195	97 692,00	19 503,00	83,36 %
Maksutuotot	710 500		710 500	799 319,66	-88 819,66	112,50 %
Tuet ja avustukset	12 000	216 478	228 478	242 439,81	-13 961,81	106,11 %
Vuokratuotot	47 406		47 406	61 908,96	-14 502,96	130,59 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	48 833,39	4 715,61	91,19 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	940 650	216 478	1 157 128	1 250 193,82	-93 065,82	108,04 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-2 231 347	-193 604	-2 424 951	-2 347 737,81	-77 213,19	96,82 %
Eläkekulut	-464 182	-39 982	-504 164	-474 963,53	-29 200,47	94,21 %
Muut henkilösivukulut	-100 326		-100 326	-106 453,18	6 127,18	106,11 %
Henkilöstökulut yhteensä	-2 795 855	-233 586	-3 029 441	-2 929 154,52	-100 286,48	96,69 %
Palvelujen ostot	-496 541	-20 800	-517 341	-497 302,56	-20 038,44	96,13 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-487 485		-487 485	-514 188,42	26 703,42	105,48 %
Avustukset	-144 000		-144 000	-136 596,38	-7 403,62	94,86 %
Vuokrat	-79 828		-79 828	-71 866,68	-7 961,32	90,03 %
Muut toimintakulut	-44 330		-44 330	-18 395,97	-25 934,03	41,50 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 048 039	-254 386	-4 302 425	-4 167 504,53	-134 920,47	96,86 %
TOIMINTAKATE	-3 107 389	-37 908	-3 145 297	-2 917 310,71	-227 986,29	92,75 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-245 815		-245 815	-295 183,87	49 368,87	120,08 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 353 204	-37 908	-3 391 112	-3 212 494,58	-178 617,42	94,73 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 353 204	-37 908	-3 391 112	-3 212 494,58	-178 617,42	94,73 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	117 195		117 195	99 020,00	18 175,00	84,49 %
Maksutuotot	850 000		850 000	953 494,92	-103 494,92	112,18 %
Tuet ja avustukset	12 000	216 478	228 478	242 439,81	-13 961,81	106,11 %
Vuokrat	84 406		84 406	122 106,12	-37 700,12	144,67 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	48 833,39	4 715,61	91,19 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 117 150	216 478	1 333 628	1 465 894,24	-132 266,24	109,92 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-2 231 347	-193 604	-2 424 951	-2 347 737,81	-77 213,19	96,82 %
Eläkekulut	-464 182	-39 982	-504 164	-474 963,53	-29 200,47	94,21 %
Muut henkilösivukulut	-100 326		-100 326	-106 453,18	6 127,18	106,11 %
Henkilöstökulut yhteensä	-2 795 855	-233 586	-3 029 441	-2 929 154,52	-100 286,48	96,69 %
Palvelujen ostot	-740 427	-20 800	-761 227	-738 944,69	-22 282,31	97,07 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-487 985		-487 985	-516 529,01	28 544,01	105,85 %
Avustukset	-144 000		-144 000	-136 596,38	-7 403,62	94,86 %
Vuokrat	-2 993 720		-2 993 720	-2 990 767,60	-2 952,40	99,90 %
Muut toimintakulut	-44 330		-44 330	-18 395,97	-25 934,03	41,50 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 206 317	-254 386	-7 460 703	-7 330 388,17	-130 314,83	98,25 %
TOIMINTAKATE	-6 089 167	-37 908	-6 127 075	-5 864 493,93	-262 581,07	95,71 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-245 815		-245 815	-295 183,87	49 368,87	120,08 %
TILIKAUDEN TULOS	-6 334 982	-37 908	-6 372 890	-6 159 677,80	-213 212,20	96,65 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-6 334 982	-37 908	-6 372 890	-6 159 677,80	-213 212,20	96,65 %

4.2.1. Yhteisten palveluiden tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Yhteiset palvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ						
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-14 000		-14 000	-21 035,00	7 035,00	150,25 %
Eläkekulut	-2 921		-2 921	-1 745,88	-1 175,12	59,77 %
Muut henkilösivukulut	-628		-628	-297,57	-330,43	47,38 %
Henkilöstökulut yhteensä	-17 549		-17 549	-23 078,45	5 529,45	131,51 %
Palvelujen ostot	-51 000		-51 000	-2 284,46	-48 715,54	4,48 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintakulut						
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-68 549		-68 549	-25 362,91	-43 186,09	37,00 %
TOIMINTAKATE	-68 549		-68 549	-25 362,91	-43 186,09	37,00 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot						
TILIKAUDEN TULOS	-68 549		-68 549	-25 362,91	-43 186,09	37,00 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-68 549		-68 549	-25 362,91	-43 186,09	37,00 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Yhteiset palvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ						
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-14 000		-14 000	-21 035,00	7 035,00	150,25 %
Eläkekulut	-2 921		-2 921	-1 745,88	-1 175,12	59,77 %
Muut henkilösivukulut	-628		-628	-297,57	-330,43	47,38 %
Henkilöstökulut yhteensä	-17 549		-17 549	-23 078,45	5 529,45	131,51 %
Palvelujen ostot	-52 588		-52 588	-2 377,46	-50 210,54	4,52 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintakulut						
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-70 137		-70 137	-25 455,91	-44 681,09	36,29 %
TOIMINTAKATE	-70 137		-70 137	-25 455,91	-44 681,09	36,29 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot						
TILIKAUDEN TULOS	-70 137		-70 137	-25 455,91	-44 681,09	36,29 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-70 137		-70 137	-25 455,91	-44 681,09	36,29 %

4.2.2. Käyttötalous, kirjaston ja kulttuurin tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 195		1 195	4 922,71	-3 727,71	411,94 %
Maksutuotot	12 500		12 500	3 147,05	9 352,95	25,18 %
Tuet ja avustukset	12 000	17 682	29 682	29 804,77	-122,77	100,41 %
Vuokratuotot	30 906		30 906	40 100,60	-9 194,60	129,75 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	45 187,81	8 361,19	84,39 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	110 150	17 682	127 832	123 162,94	4 669,06	96,35 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-845 256	-35 606	-880 862	-806 078,05	-74 783,95	91,51 %
Eläkekulut	-175 931	-6 885	-182 816	-170 491,63	-12 324,37	93,26 %
Muut henkilösivukulut	-38 089		-38 089	-37 690,28	-398,72	98,95 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 059 276	-42 491	-1 101 767	-1 014 259,96	-87 507,04	92,06 %
Palvelujen ostot	-219 742		-219 742	-179 510,57	-40 231,43	81,69 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238 553		-238 553	-216 706,47	-21 846,53	90,84 %
Avustukset	-10 000		-10 000	-11 200,00	1 200,00	112,00 %
Vuokrat	-2 600		-2 600	-404,83	-2 195,17	15,57 %
Muut toimintakulut	-2 680		-2 680	-981,23	-1 698,77	36,61 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 532 851	-42 491	-1 575 342	-1 423 063,06	-152 278,94	90,33 %
TOIMINTAKATE	-1 422 701	-24 809	-1 447 510	-1 299 900,12	-147 609,88	89,80 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 579		-10 579	-38 934,51	28 355,51	368,04 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 433 280	-24 809	-1 458 089	-1 338 834,63	-119 254,37	91,82 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 433 280	-24 809	-1 458 089	-1 338 834,63	-119 254,37	91,82 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 195		1 195	4 922,71	-3 727,71	411,94 %
Maksutuotot	12 500		12 500	3 168,05	9 331,95	25,34 %
Tuet ja avustukset	12 000	17 682	29 682	29 804,77	-122,77	100,41 %
Vuokrat	34 906		34 906	54 536,60	-19 630,60	156,24 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	45 187,81	8 361,19	84,39 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	114 150	17 682	131 832	137 619,94	-5 787,94	104,39 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-845 256	-35 606	-880 862	-806 078,05	-74 783,95	91,51 %
Eläkekulut	-175 931	-6 885	-182 816	-170 491,63	-12 324,37	93,26 %
Muut henkilösivukulut	-38 089		-38 089	-37 690,28	-398,72	98,95 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 059 276	-42 491	-1 101 767	-1 014 259,96	-87 507,04	92,06 %
Palvelujen ostot	-272 786		-272 786	-235 159,47	-37 626,53	86,21 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238 553		-238 553	-217 359,68	-21 193,32	91,12 %
Avustukset	-10 000		-10 000	-11 200,00	1 200,00	112,00 %
Vuokrat	-644 647		-644 647	-641 749,75	-2 897,25	99,55 %
Muut toimintakulut	-2 680		-2 680	-981,23	-1 698,77	36,61 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 227 942	-42 491	-2 270 433	-2 120 710,09	-149 722,91	93,41 %
TOIMINTAKATE	-2 113 792	-24 809	-2 138 601	-1 983 090,15	-155 510,85	92,73 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 579		-10 579	-38 934,51	28 355,51	368,04 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 124 371	-24 809	-2 149 180	-2 022 024,66	-127 155,34	94,08 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 124 371	-24 809	-2 149 180	-2 022 024,66	-127 155,34	94,08 %

4.2.3. Käyttötalous, liikunta ja nuorison tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Liikunta- ja nuorisopalvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	116 000		116 000	92 769,29	23 230,71	79,97 %
Maksutuotot	698 000		698 000	796 172,61	-98 172,61	114,06 %
Tuet ja avustukset		198 796	198 796	212 635,04	-13 839,04	106,96 %
Vuokratuotot	16 500		16 500	21 808,36	-5 308,36	132,17 %
Muut toimintatuotot				3 645,58	-3 645,58	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	830 500	198 796	1 029 296	1 127 030,88	-97 734,88	109,50 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 372 091	-157 998	-1 530 089	-1 520 624,76	-9 464,24	99,38 %
Eläkekulut	-285 330	-33 097	-318 427	-302 726,02	-15 700,98	95,07 %
Muut henkilösivukulut	-61 609		-61 609	-68 465,33	6 856,33	111,13 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 719 030	-191 095	-1 910 125	-1 891 816,11	-18 308,89	99,04 %
Palvelujen ostot	-225 799	-20 800	-246 599	-315 507,53	68 908,53	127,94 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-248 932		-248 932	-297 481,95	48 549,95	119,50 %
Avustukset	-134 000		-134 000	-125 396,38	-8 603,62	93,58 %
Vuokrat	-77 228		-77 228	-71 461,85	-5 766,15	92,53 %
Muut toimintakulut	-41 650		-41 650	-17 414,74	-24 235,26	41,81 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 446 639	-211 895	-2 658 534	-2 719 078,56	60 544,56	102,28 %
TOIMINTAKATE	-1 616 139	-13 099	-1 629 238	-1 592 047,68	-37 190,32	97,72 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-235 236		-235 236	-256 249,36	21 013,36	108,93 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 851 375	-13 099	-1 864 474	-1 848 297,04	-16 176,96	99,13 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 851 375	-13 099	-1 864 474	-1 848 297,04	-16 176,96	99,13 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Liikunta- ja nuorisopalvelut	TA 2023	TA-muutos 2023	TA+muutos 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	116 000		116 000	94 097,29	21 902,71	81,12 %
Maksutuotot	837 500		837 500	950 326,87	-112 826,87	113,47 %
Tuet ja avustukset		198 796	198 796	212 635,04	-13 839,04	106,96 %
Vuokrat	49 500		49 500	67 569,52	-18 069,52	136,50 %
Muut toimintatuotot				3 645,58	-3 645,58	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 003 000	198 796	1 201 796	1 328 274,30	-126 478,30	110,52 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 372 091	-157 998	-1 530 089	-1 520 624,76	-9 464,24	99,38 %
Eläkekulut	-285 330	-33 097	-318 427	-302 726,02	-15 700,98	95,07 %
Muut henkilösivukulut	-61 609		-61 609	-68 465,33	6 856,33	111,13 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 719 030	-191 095	-1 910 125	-1 891 816,11	-18 308,89	99,04 %
Palvelujen ostot	-415 053	-20 800	-435 853	-501 407,76	65 554,76	115,04 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-249 432		-249 432	-299 169,33	49 737,33	119,94 %
Avustukset	-134 000		-134 000	-125 396,38	-8 603,62	93,58 %
Vuokrat	-2 349 073		-2 349 073	-2 349 017,85	-55,15	100,00 %
Muut toimintakulut	-41 650		-41 650	-17 414,74	-24 235,26	41,81 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 908 238	-211 895	-5 120 133	-5 184 222,17	64 089,17	101,25 %
TOIMINTAKATE	-3 905 238	-13 099	-3 918 337	-3 855 947,87	-62 389,13	98,41 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-235 236		-235 236	-256 249,36	21 013,36	108,93 %
TILIKAUDEN TULOS	-4 140 474	-13 099	-4 153 573	-4 112 197,23	-41 375,77	99,00 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4 140 474	-13 099	-4 153 573	-4 112 197,23	-41 375,77	99,00 %

4.3. Nettobudjettiyksikkö, Uintikeskus Ulpukka

	2023 tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot	848 500 €	878 856 €
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot	<u>-1 497 020 €</u>	<u>-1 522 363 €</u>
toimintakate	-648 520 €	-643 508 €
poistot	0 €	0 €
sisämyynti	<u>139 500 €</u>	<u>154 154 €</u>
yli/alijäämä	-509 020 €	- 489 354 €

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulo-rahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Kustannuspaikka 431030

5. Kirjallinen selonteko listatuista kokonaisuuksista

5.1. Olennaiset muutokset lautakunnan tuloperusteissa ja tehtävissä vuonna 2023

Ei muutoksia.

5.2. Tiivistelmä merkittävistä poikkeamista tilinpäätösvouden 2023 kaupunginvaltuustossa hyväksytyyn talousarvioon (TAM2023) verrattuna

Tulot:

Myyntituottoja kertyi hieman talousarvioita vähemmän -19 503 € (- 16,6 %). Uintikeskus Ulpukan pääsymaksutuotot olivat 49 963 € (+7,7 %) talousarviota isommat. Hankerahoitusta toteutui reilusti yli talousarvion + 196 057 €.

Menot

Aineita ja tarvikkeita kului hieman talousarvioita enemmän +26 703 € (+ 5,5%).

5.3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä lautakunnan toiminnan ja talouden näkökulmasta

Toimialoilla ei ole näköpiirissä merkittäviä muutoksia, vaan toiminnot ja talous pystytään toteuttamaan strategian ja talousarvion mukaisesti.

6. Vuoden 2023 sopeuttamistoimenpiteiden toteutuminen

Sopeutustoimi	Kustannuspaikka	Suunniteltu sopeutusmäärä, €	Toteutunut sopeutusmäärä, €	Suunnitelu vs. toteutunut, €	Selite tehdyistä toimenpiteistä sekä syistä, mikäli sopeutustavoite ei ole täyttynyt	Sopeutusohjelmassa määritetty vastuhenkilö
Liikunta- ja nuorisopalveluissa yli 30 htv ja 10 henkilöä eläköityy v. 2023 mennessä. Henkilöstön määrää on mahdollista vähentää luonnollisen poistuman avulla. Vähennetään 2htv vuonna 2023.		80 000	0	-80 000	Ei ole toteutunut.	Karita Toivonen
Vapaa-aikalautakunta Yhteensä		80 000	0	-80 000		

7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Lautakuntatasolla seurataan talousarvion ja tavoitteiden toteutumista kuukausittain Menojen ja tulojen hyväksymisjärjestelyt ovat toimivat. Asiantarkastajat, hyväksyjät ja varahyväksyjät on määritetty. Yksiköiden johtajat hyväksyvät menot ja tulot.

7.1. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri

Sivistysjohtajan ja muiden tilivelvollisten sekä esimiesten tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta palvelualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuuden valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle. Hallintosäännössä määritellyt vastuut johtamisen ja toiminnan kannalta ovat selkeitä. Tehtävänkuvat toimialalla on pääosin päivitetty ja vielä päivittämättömien tehtävänkuvien päivitys on käynnissä. Henkilöstön perehdytyksestä ja varahenkilöjärjestelystä vastaa kukin palvelualue osaltaan palvelualuejohtajan johdolla.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta toimenkuvat sekä esihenkilöiden varahenkilöt nimetty. Uusi nuorisotyön koordinaattori aloitti työnsä. Koko henkilöstön yhteiset palaverit toteutettiin kerran kuukaudessa hybriditoteutuksena sekä liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden omat palaverit pidettiin viikoittain. Koko työyhteisön yhteisiä kehittämispäiviä toteutettiin kaksi.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on päivitetty varahenkilöt. Koko henkilöstön yhteisiä palavereita pidetään noin kerran kuukaudessa, tarpeen mukaan useammin. Kirjaston tiiminvetäjät kokoontuvat joka toinen viikko ja tiimit pitävät omia palavereitaan säännöllisesti. Kirjastossa toteutettiin yksi yhteinen opintomatka- ja kehittämispäivä sekä tiimien ja museon omia kehittämissiltapäiviä.

7.2. Kokonaisvaltainen riskienhallinta

Lautakunta vastaa toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta ja raportoi keskeiset johtopäätökset kaupunginhallitukselle. Talouden toteumat ja tiedot toiminnan toteutumisesta ja muutoksista toiminnassa tuodaan säännöllisesti sivistys- ja vapaa-aikalautakuntaan käsiteltäviksi. Toiminnan suunnittelu on pitkäjänteistä ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa. Talouden seuranta on jatkuvaa, samoin henkilöstön työhyvinvoinnin seuranta. Yksiköillä on ajantasaiset kriisi- ja turvallisuussuunnitelmat, jotka on päivitetty. Poikkeusoloihin varautumista on harjoiteltu. Käytössä on toimiva väkivaltatilanteiden, onnettomuuksien ja läheltä piti –tilanteiden ilmoitusjärjestelmä työsuojeluun. Henkilöstölle on järjestetty ensiapu- ja alkusammutuskoulutusta.

Riskien tunnistamista ja arviointia on tehty tapahtumissa. Tilojen pelastussuunnitelmat päivitettiin sekä turvakävely toteutettiin kaupungintalon tiloissa. Nuorisopalveluiden tiloihin tehtiin AVIn työsuojelutarkastus. Vartiointipalvelua jatkettiin työntekijöiden työturvallisuuden varmistamiseksi uintikeskus Ulpukassa sekä nuorisokeskus Nopassa valittujen päivien osalta.

Kirjastotalossa on käytössä päivittäinen vartiointipalvelu, omatoimialueella myös elektroninen hälytysjärjestelmä. Kirjastotalossa on järjestetty säännölliset turvakävelyt. Henkilöstöä on osallistunut ensiapukoulutuksiin.

7.3. Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Lautakuntatasolla seurataan talousarvion ja tavoitteiden toteutumista kuukausittain kirjanpito-ohjelman raporteilla. Johtoryhmän tasolla talousarvion toteutumista seurataan toistuvasti.

Palvelutarvetta ja henkilöstörakennetta ja sen muutostarpeita tarkastellaan johtoryhmätasolla ja palvelualueittain säännöllisesti. Kehityskeskustelut käydään vuosittain henkilöstön kanssa. Työhyvinvointikartoituksia tehdään työyksiköissä säännöllisesti. Toimipaikoilla on toteutettu

riskienkartoitukset ja tehty tarvittavat toimenpiteet työterveyden ja AVI:n tarkastusten täydennyspyyntöjen toimeksiantoina.

7.4. Seuranta ja arviointi

Toimialajohtaja ja talouspäällikkö huolehtivat toimintatulojen ja –menojen kertymisen ja kehityksen seurannasta, sekä palvelualuejohtajat valvovat omia yksikköjään. Toiminnan riskien seurantaan osallistuvat kaikki yksiköissä työskentelevät palvelualuejohtajien johdolla. Talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti niin johtoryhmässä kuin lautakunnassa.

Palvelualuejohtajat hyväksyvät menot ja tulot, laskujen hyväksyjistä on tehty sivistysjohtajan päätös, hyväksymisjärjestelyt ovat toimivat.

Kirjaston, Raison museo Harkon, Ulpukan ja liikuntahallin kassat tarkastetaan vuosittain, tarkastukset on suoritettu tilivuoden aikana.

7.5. Raportointi ja viestintä

Lautakuntien raportoinnissa seurataan valtuuston laatimaa talousarvion ohjeistusta. Palvelualuejohtajat, sivistysjohtaja ja talouspäällikkö vastaavat viestinnästä ja raportoinnista sovituin käytäntein niin talouden kuin toiminnan osalta. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Henkilöstö ja tiimipalavereja järjestetään säännöllisesti. Johtoryhmässä on mukana henkilöstön edustus.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden viestintätiimi kokoontui viikoittain kevään ajan, syksyllä viestinnän toteuttamisen apuna oli opiskelija. Vuoden aikana julkaistiin kaksi liikunta- ja nuorisopalveluiden toiminnan kokoavaa julkaisua, joita jaettiin asukkaille eri kanavien kautta. Liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden kehittämispäivissä arviointiin toimintasuunnitelman toteutumista puolen vuoden aikajänteellä sekä tarvittavia toimenpiteitä toimintavuoden onnistumisen varmistamiseksi.

Kirjastossa ja kulttuuripalveluissa seurataan säännöllisesti talousarvio-ohjeistusta. Kirjaston viestintätiimi kokoontuu säännöllisesti ja se hoitaa kaikki kirjaston tapahtumiin liittyvän viestinnän itsenäisesti eri kanavissa. Museo ja muu kulttuuritoiminta viestivät palveluista ja tapahtumista tarpeen mukaan.

8. Riskienhallinta-arvio vuodelta 2023

Kirjaston ja kulttuuripalveluiden käyttöluvut ovat palanneet koronavuosiä edeltävälle tasolle tai sen yli.

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Toteuma 2023 ja arvio tulevasta
Omaisuu den tuhoutuminen tai sen arvon menetys	Kirjasto ja museo aineiston, irtaimen tai kaluston tuhoutuminen tai häviäminen.	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta.	Riski ei ole toteutunut, riski arvio ennallaan.
Vahingon aiheuttaminen omaisuudelle, henkilöille tai toiminnalle	Asiakkaalle aiheutetut vahingot	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta, henkilöstön riittävä osaaminen, turvallisuussuunnitelmat tilannekohtaisesti.	Riski ei ole toteutunut, riski arvio ennallaan.
Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaaseen toimintaan liittyvät riskit.	Kirjaston, Uintikeskus Ulpukan, Jäähallin tai Kerttulan liikuntahallin toiminnan keskeytyminen.	1	2	2	Säännöllinen huolto, henkilöstön ammattitaito, valvonta.	Riski ei ole toteutunut, riski arvio ennallaan.
Teknologiaan ja tietohallintoon liittyvät riskit	Järjestelmien toimimattomuus lopettaa palvelujen tarjoamisen.	1	2	2	Ajantasaiset, päivitettyt järjestelmät ja tietomurtojen esto.	Riski ei ole toteutunut, riski arvio ennallaan.
Henkilöstöön liittyvät riskit	Avainhenkilö-, työtaturmariski tai henkisen kuormittumisen riski.	3	2	6	Varahenkilöjärjestelmä, työsuojelu, ennaltaehkäisevä työterveydenhuolto ja työnohjaus.	Riski toteutunut, varahenkilöjärjestelmä. Yhteistyö työterveyshuolto.
Energian kustannusten nousu	Kustannusten nousu	2	2	4	Ei voida itse vaikuttaa.	Sähkön hintavaihtelut välillä isoja.

9. Investoinnit

Vapaa-aikalautakunta	TA2023	TP2023	Erotus	Toteutuma-%
Lähiliikuntapaikka	60 000 €	3 275 €	-56 725 €	5,5
Hiekkakentät koulut per.p.	45 000 €	85 900 €	-40 900 €	190,9
Retkeilyreitistöt Hauninen	40 000 €	30 001 €	-9 999 €	75,0
Ulkokuntosali *	60 000 €	81 123 €	-21 123 €	135,2
Tekonurmikentän valaisimet	52 000 €	53 700 €	-1 700 €	103,3
Harkon näyttelykalusteet	100 000 €	100 000 €	0 €	100,0
rahoitusosuudet *		- 27 720 €	- 27 720 €	
Yhteensä	357 000 €	326 279 €	30 721 €	91,4